

BOMEN

VAN ALLE KANTEN
BELICHT

Op een warme zomerdag kent iedereen de weldadige schaduw van bomen. Het zijn de meest imposante vertegenwoordigers van het plantenrijk, zowel in grootte als leeftijd. In een gezond bos vormen ze de ruggengraat voor een rijk ecosysteem met onderbegroeiing en veel dierlijk leven. Uit onderzoek blijkt dat symbiose met bodemschimmels hun vitaliteit bevordert en zelfs onderlinge communicatie mogelijk maakt. In dit artikel worden bomen sfeervol geportretteerd door de Belgische kunstenaar Ward Nijs, olieverf op doek.

MENSEN EN BOMEN

Geen grotere variatie denkbaar in het plantenrijk dan bij bomen. Het verschil in formaat van de meer dan 100 meter hoge mammoetbomen (*Sequoia sempervirens*) in Californië en de enkele centimeters hoge kruipwilg (*Salix repens*) in de Arctische wildernis van Groenland is immens. Ook de geografische verspreiding en soortenrijkdom van bomen is zeer groot. Nu inspelen op het veranderende klimaat actueel is, wordt gezocht naar geschikte soorten voor de (her)inrichting van stad en landschap. Onderzoek aan bomen en bossen is daardoor actueler dan ooit.

In *Het verborgen leven van bomen* (2016) verhaalt de Duitse boswachter Peter Wohlleben (1964) over onvermoede communicatie tussen planten. Daarbij spelen de wortels, verbonden met omvangrijke netwerken van schimmeldraden een grote rol. Recent wetenschappelijk onderzoek wees uit dat de symbiose informatie-uitwisseling mogelijk maakt over ziekten en plagen. Peter Wohlleben was opgeleid en werkzaam als bosbouwer toen hij in 2006 besloot om boswachter te worden. Hij wilde zijn ideeën over ecologie in praktijk kunnen brengen en volgt onderzoek naar bomen en bossen op de voet om nieuwe inzichten te kunnen toepassen en te observeren in een 1200 hectare groot gebied in de Eiffel. Inmiddels verschenen meer boeken van zijn hand en de verwachting is dat we ons over nog veel meer mysterieuze ontdekkingen kunnen gaan verbazen. Daarmee zijn bossen en bomen niet alleen mooi, maar verrijken ze ook onze kennis.

Van oudsher hebben mensen een bijzondere relatie met bomen. Ze werden vereerd, er werd recht onder gesproken en het aanplanten van een herinneringsboom is van alle tijden. Kenmerkend voor bomen zijn de jaarringen. In *Wat bomen ons vertellen* (2020) doet de Belgische bio-ingenieur prof. dr. Valerie Trouet verslag van haar intrigerende klimaatonderzoek op basis van jaarringen (dendrochronologie). Hoe ouder de boom, hoe meer informatie over weersinvloeden en cultuurveranderingen uit de jaarringen te herleiden is. Historisch onderzoek op basis van jaarringen geeft inzicht in klimaatontwikkeling, een waardevol en fascinerend onderzoeksgebied.

Veel boomsoorten kunnen onder gunstige groeiomstandigheden een hoge leeftijd bereiken. In een gematigd klimaat is een paar honderd jaar geen uitzondering voor bijvoorbeeld tamme kastanje (*Castanea sativa*, 400 honderd jaar), gewone acacia (*Robinia pseudoacacia*, 350 jaar), zomereik (*Quercus robur*, 800 jaar) en Hollandse linde (*Tilia platyphyllos*, 700 jaar). Mogelijk kunnen deze bomen ook beter tegen extreme neerslag en droogte dan beuken (*Fagus sylvatica*) met hun kwetsbare dunne schors, veel aangeplant in West-Europese bossen. De vermelde voorbeelden van oude bomen komen uit een boek over *50 jaar boomverzorging in Nederland, 'Het Groene Goud'* (2016). Boomverzorging is wereldwijd uitgegroeid tot een belangrijke vakspecialisatie. Als check op veiligheid zijn technieken ontwikkeld om de vitaliteit van bomen in- en uitwendig te meten. Bij achteruitgang kan gerichte snoei, verankering of wondbehandeling worden toegepast om voortijdig vellen voor te blijven. Sterker nog, bomen laten bij goede verzorging vaak ongelofelijke herstelkracht zien. Ook verbetering van de groeiplaats is daarbij een goede maatregel. Advies van een deskundig boomverzorgers kan voor elke beheerder of boomeigenaar van grote waarde zijn.

Tekst: JULIA VOSKUIL
Foto's: WARD NIJS

WARD NIJS

Na ruim 30 jaar werkzaam te zijn geweest in het reclamevak, besloot Ward Nijs (1962) zijn passie te volgen. Als kunstenaar noemt hij zich autodidact, een veelzijdig talent want hij tekent of schildert met evenveel gemak een portret als een landschap, een dier of een dorpsgezicht.

In het kunstboek *Wild* toont Ward Nijs zich in krachtige beelden een tekenende verhalenverteller over de relatie mens – dier, verbeeld vanaf de prehistorie en aangevuld met korte teksten.

Contact: op afspraak
Drie Eikenstraat 286
2650 Edegem (Antwerpen), België
instagram.com/wardnijs
wardnijs@yahoo.com
T + 32 474 48 15 38

HET VERBORGEN LEVEN VAN BOMEN

ISBN 9789400507326
(Duitse uitgave: ISBN 97834532809469)
wohllebens-waldakademie.de

WAT BOMEN ONS VERTELLEN

ISBN 9789401466752
(Engelse uitgave: ISBN 9781421437774,
Italiaanse uitgave ISBN 9788833937878);
valerietrouet.com

HET GROENE GOUD

ISBN 9789491229299

WILD

ISBN 9789077207536

BOMEN OP DOEK

Groen is gezond, volgens onderzoekers zou zicht op drie bomen elk mens gezondheidswinst opleveren. Niet voor niets heeft grondgebonden wonen de voorkeur van velen en trekken mensen in hun vrije tijd naar parken en bossen. 'Groen geeft mij rust', zegt de Belgische kunstschilder Ward Nijs. Geboren en getogen in Edegem, een voormalig boerendorp in de periferie van Antwerpen, weet hij bomen op waarde te schatten. 'Dat begon met de appelbomen in de boomgaard van mijn ouders en groeide uit tot een ware liefde voor de natuur en bomen in het bijzonder. Leven op het ritme van de seizoenen is voor mij een levensbehoefte. Ik kan mij nog goed voor de geest halen hoe heerlijk het was om onder een fruitboom in het gras te liggen. Warme herinneringen bewaar ik ook aan de appeloogst, waarbij we na gedane arbeid met veel dorpsgenoten de dag afsloten met een maaltijd onder de bomen. Groen en bomen zijn van levensbelang, daar zijn we ons door de coronapandemie weer meer bewust van geworden. De natuur in trekken met mijn schetsboek, ik doe niets liever. Terug in mijn atelier gebruik ik de tekeningen voor de composities van mijn olieverfschilderijen.'

Het landelijke beeld van Edegem is verleden tijd, het dorp vormt nu een deelgemeente van Antwerpen, maar de herinneringen worden gekoesterd en levend gehouden in een boek vol verhalen over het acht eeuwen oude dorp en zijn bewoners, waarvoor Ward 80 tekeningen maakte. 'Ik heb hier mijn atelier, galerie en woonruimte in één, maar als het even kan ga ik naar ons vakantieverblijf in de Ardennen. De bossen daar zijn na verwoesting in de oorlog opnieuw ingeplant met een gevarieerd bomenbestand. Ook het mooie Natuurpark Hoge Venen (Eifel) ligt dichtbij. Er leven reeën en everzwijnen en de wolf is weer terug. Hier kan ik mij onderdompelen in de natuur en op pad gaan. Het geeft mij rust en inspiratie.' Zo kwam een serie levensechte landschapsschilderijen tot stand. Ze getuigen van stilte en verstilling, zonder aan dynamiek te verliezen. Ward Nijs beheerst de fijne penseeltechniek om het licht subtiel te vangen. De stralen van de lage middagzon tussen bomen, het sprankelende licht op een stromend beekje. Er is weinig fantasie voor nodig om als toeschouwer het bos te ruiken en het heldere water te horen kabbelen. Het raakt en ontroert. □

Van 1 tot en met 24 november exposeert Ward Nijs in Gallery Grote Markt 10, 2000 Antwerpen.
Open vanaf vrijdag tot en met zondag 13 – 18 u 30 en op afspraak. grotemarkt10.be